

کارگاه کارشناسی بین‌المللی ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی

تخت‌جمشید - ۸ تا ۱۲ خرداد ماه ۱۳۸۵

مفهوم منظر فرهنگی، نخستین بار در سال ۱۹۹۲ در کمیته میراث جهانی مطرح شد و به عنوان یکی از مضامینی که قابلیت ثبت در فهرست میراث جهانی را دارد مورد تصویب قرار گرفت. تا به امروز ۳۰ منظر فرهنگی در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است. در ادبیات فارسی، واژه منظر برای این مفهوم برگزیده شده است که در مقایسه با دیگر واژه‌هایی معادل در ادبیات فارسی، از بار معنایی غنی‌تری برخوردار است (با این وجود راجع به انتخاب واژه دقیق‌تر نیازمند پژوهش بیشتری است). پیش از این تصمیم کمیته میراث جهانی، آثار ثبت شده در فهرست میراث جهانی، تاریخی، فرهنگی یا طبیعی، و یا در سال‌های بعد، ترکیبی از آنها بود؛ اما دلایل گوناگون، از جمله عدم ملاحظه ارزش‌های امروزی و چالش چگونگی برنامه‌ریزی و اجرای مدیریتی یکپارچه، مفهوم جامع‌تر منظر فرهنگی را مطرح کرد که نه تنها به تاریخ، که به زندگی امروز و تعامل بیشتر مکان‌ها و محوطه‌های تاریخی با مردم محلی، و نیز منافع معنوی و مادی پایدار سرزمینی می‌پردازد. از جمله موضوعات دیگر مرتبط با منظر فرهنگی، تأکید بر مشارکت مردم به عنوان بهترین روش مراقبتی و حفاظتی از اصالت سرزمینی، تداوم شیوه‌های اصیل زندگی و تجربه‌های نو در جهت پویا کردن زندگی، و سرانجام، توجه به ابعاد گوناگون منظر، بویژه چند رشته‌ای بودن آن است.

ملاحظات کارشناسی، به موضوع وابستگی منظر فرهنگی به دگرگونی مداوم و نیز عامل پویایی زمان می‌پردازد. یک نتیجه این دیدگاه این است که هیچ پدیده‌ای بدون شناخت بستر جغرافیایی مربوط، قابل مطالعه دقیق و مداخله نیست. همچنین مفهوم منظر فرهنگی، بهترین مکانیزم برای شناخت یکپارچگی یک منطقه تاریخی و پیوند آن با محیط است. این خود در بر دارنده رابطه دیرینه انسان و محیط طبیعی اوست. مدیریت و برنامه‌ریزی منظر فرهنگی، نیازمند دانش و "دانایی" چند رشته‌ای است که نه تنها به ارزش‌های تاریخی، فرهنگی و طبیعی، که مهم‌تر از آن، به تعامل میان آنها نیز می‌پردازد؛ درست همان‌گونه که در گذشته، مدیریت‌های سنتی و مردمی، بنا به تناسب همین تعامل بوجود آمده است.

امروزه بسیاری از منظرهای فرهنگی، از بخشی‌نگری و فشارهای ناشی از توسعه عمرانی، صنعتی و کشاورزی رنج می‌برند که در آنها توجهی به بنیان‌های فرهنگی نمی‌شود. بنابراین بر متولیان میراث است که به آگاهی‌سازی، آموزش و ظرفیت‌سازی بپردازند که البته بدون توسل به یک زبان مشترک میان نهادهای دست‌اندرکار ممکن نخواهد شد.

مدیریت منظرهای فرهنگی، همزمان از پژوهش‌های همه‌جانبه علمی نیز بهره می‌گیرد. به همین منظور و برای نیل به درک و مدیریت بهتر منظرهای فرهنگی ایران که از غنا و اهمیت منحصری برخوردارند، تصمیم بر آن شد تا کارگاهی کارشناسی در سطح بین‌المللی در تخت‌جمشید ۸/۳/۸۵ تا ۱۲/۳/۸۵ با

مشارکت پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و دفتر منطقه‌ای یونسکو در تهران و بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد و همکاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس برگزار شود که مدیران منظرهای فرهنگی مزبور، صاحب‌نظران و استادان دانشگاه‌ها، جهت تبادل نظرات و تجربیات، به موضوعات مرتبط با ظرفیت‌سازی پرداخته و از این راه، با ارائه سندی به کمیته میراث جهانی، در تصمیم‌سازی‌های جهانی مشارکت کنند. این سند که خوشبختانه مورد قبول کمیته میراث جهانی نیز قرار گرفته است، در زیر آورده می‌شود.

محمد حسن طالبیان
مدیر بنیاد پژوهشی پارسه - پاسارگاد

2006 Persepolis Proposal

For Enhanced Management and Planning of World Heritage Cultural Landscape

An International Expert Workshop on Enhanced Management and Planning of World Heritage Cultural Landscape was organized by the Iranian Cultural Heritage and Tourism Organization [ICHTO], Research Organization for Cultural Heritage and Tourism [ROCHT], Parsa Pasargadae Research Foundation [PPRF] and UNESCO between 29 May and 2 June 2006 in Persepolis, Islamic Republic of Iran. The Workshop was made possible with the financial support of the ICHTO and the UNESCO World Heritage Fund, and with the co-operation with ICHTO Fars Provincial Office. The Workshop was attended by 60 participants from eight countries representing governmental institutions, inter-and non-governmental organizations, including ICOMOS, UNESCO, universities, local authorities, World Heritage site managers, and other partners. Rich discussions took place during the Workshop as a result of the active participation of international and national experts, and in particular, experts from the Iranian Cultural Heritage and Tourism Research Bases.

The participants of the workshop discussed the following themes:

- World Heritage cultural landscape protective zoning based upon heritage value assessment
- Community involvement, traditional management mechanisms for World Heritage cultural landscape conservation
- Legislation, Land Ownership, Land Exploitation, and Management of World Heritage cultural landscape
- Appropriate (culture-sensitive) presentation and sustainable tourism development of World Heritage cultural landscape properties

A Proposal for the Future

The participants presented to the UNESCO World Heritage Committee, UNESCO,

States Parties to the World Heritage Convention, inter-and non governmental organizations, relevant specialized institutions and individuals, the following 2006 PERSEPOLIS PROPOSAL FOR ENHANCED MANAGEMENT AND PLANNING OF WORLD HERITAGE CULTURAL LANDSCAPE;

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

2006 PERSEPOLIS PROPOSAL

We, the experts assembled in Persepolis, Islamic Republic of Iran, warmly express our gratitude to the ICHTO, ROCHT, PPRF and UNESCO for providing a forum to discuss ways and means to strengthen management and planning processes of World Heritage cultural landscape.

noting that this Workshop was the first ever organized on this topic in the region, and requesting that the proceedings and results be published and widely disseminated;

appreciating that integrated management of World Heritage cultural landscape is a long and comprehensive process involving many stakeholders;

taking into account the valuable work achieved in the past decades for the conservation of World Heritage cultural landscape, notably:

- 1972 UNESCO Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage;
- 1993 Schorfneide Action Plan for Cultural Landscapes adopted by the UNESCO World Heritage Committee at its 17th session;
- 2001 Wakayama Recommendations on Sacred Mountains in Asia;
- 2002 Ferrara Recommendations on Cultural Landscapes: The Challenges of Conservation;
- 2002 Padua Recommendations on World Heritage Site Management;
- 2003 Amsterdam Recommendations on Linkages between Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage;
- 2003 UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage;
- The definitions and categories of Cultural Landscapes within The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention [February 2005 Edition];

FOR UNDERSTANDING

1. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals engaged in the safeguarding and sustainable development of cultural landscapes to actively engage in discussions concerning the various types and categories of cultural

landscapes in their territories, with a view to broaden the understanding of cultural landscapes and their potential future inclusion on the World Heritage List;

2. propose to national and local authorities to increase support in the scientific research and assessment of the natural, environmental and cultural heritage values of cultural landscapes, and to widely disseminate this information;

FOR PROTECTING

3. propose to national authorities to examine the feasibility of establishing national legislation for the conservation and sustainable development of cultural landscapes in their respective countries, if such law does not yet exist, and considering harmonization with the other existing legal regulations. Such legislation should define ownership, use rights, and management authority over cultural landscape;

FOR SUSTAINABLE CONSERVATION & DEVELOPMENT

4. propose to States Parties to elaborate national strategies for integrated management planning for cultural landscapes, based upon a long-term vision for sustainable development, and to implement these strategies at all levels, in conformity with Article 5 a) of the World Heritage Convention and Paragraph 119 of the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention;

5. propose to national and local authorities to increase respect and support for endangered living communities, nomadic and indigenous societies, and their social and economic livelihoods, their traditional land use and ways of lives which create cultural landscapes;

6. propose to cultural landscape site managers and planning authorities to fully explore the dynamic relationship between intangible, tangible and associated cultural heritage, the people, and the development of viable local and regional economy to enable full integration within the general development planning and management process;

7. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals to actively develop new partnerships towards integrated regional and sustainable development at cultural landscape levels;

8. propose to national and local authorities to assess the potential impact upon cultural landscapes, their ecological integrity and all related heritage values prior to deciding on major public works and constructions, that would be difficult to reverse;

AND FOR SOUND TOURISM DEVELOPMENT

9. propose to national and local authorities, and tourism industries to fully respect local building traditions, knowledge base, cultural industries and landscape

settings, when planning tourism infrastructure;

10. propose to national and local authorities, the tourism industries and tourists to ensure that the presentation of and tourism approach to the cultural landscape respects the dignity of the local community members and/or indigenous people, their values and heritage;

FOR AWARENESS, CAPACITY BUILDING & EDUCATION

11. propose to national and local authorities, inter- and non-governmental organisations, universities, specialized institutions and individuals to organize capacity building and education programmes to increase human resources for value-based conservation and management for sustainable development of cultural landscape;

12. propose to national, local authorities and the media to take concrete measures to raise general awareness of the importance of cultural landscapes, with a view to strengthen the critical role of local community participation in the conservation process of cultural landscapes, based upon trust, transparency and dialogue;

13. propose to cultural landscape site managers to fully recognize and build upon the sacred character and continuing belief systems, which often has ensured a sound local community based management and conservation of the cultural landscape qualities;

14. propose to national and local authorities to increase World Heritage Education within national curricula, with specific emphasis to the interaction between people and their environment, and to strengthen partnerships with non-governmental organizations in non-formal World Heritage Education activities;

SPECIFIC ACTIONS FOR THE IMMEDIATE FUTURE

15. propose to UNESCO's World Heritage Committee and UNESCO to update, complete and disseminate the Cultural Landscape Management Guidelines and to compile, publish and disseminate a collection of case studies of successful management experiences and methodologies of World Heritage cultural landscapes, as originally planned in the 1993 Action Plan adopted by the World Heritage Committee. It is further proposed that States Parties elaborate national guidelines for cultural landscapes

which address specific local needs;

16. propose to UNESCO and States Parties to regularly organize Expert Meetings concerning emerging issues facing World Heritage and Cultural landscapes, notably:

- culturally sensitive tourism development based on site carrying capacity;

- integrated conservation and management;
- cultural impact assessments for public works;
- risk preparedness and preventive conservation;
- inter-relationships between intangible and tangible heritage.

17. propose to UNESCO and States Parties to create expert regional fora on shared and common heritage to exchange information and explore ways to increase regional co-operation for the implementation of World Heritage Convention;

18. propose to UNESCO's World Heritage Committee and ICCROM to consider supporting regional programmes for Integrated Territorial Conservation, similar to ICCROM's former ITUC Programme, to be organized at site-level;

19. propose to national and local authorities who manage World Heritage with potential Cultural Landscape values to examine the possibilities to extend the existing World Heritage properties to increase conservation and management of the larger cultural landscape area;

20. propose to UNESCO's World Heritage Committee and its World Heritage Centre to consider undertaking a series of studies on World Heritage and Large Scale Public Works, beginning with "World Heritage and Dams", similar to the "World Heritage and Mining" study in light of the increasing destruction of irreplaceable cultural landscapes and World Heritage sites.

Persepolis, Iran, 2 June 2006

بنام خدا

توصیه‌های کارگاه کارشناسی تخت جمشید، خرداد ماه ۱۳۸۵

برای ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی

کارگاه کارشناسی بین‌المللی ارتقاء مدیریت و برنامه‌ریزی منظرهای فرهنگی میراث جهانی از تاریخ ۸ تا ۱۲ خرداد ۱۳۸۵ در تخت جمشید، جمهوری اسلامی ایران برگزار گردید. این کارگاه که به همت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ایران، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، بنیاد پژوهشی پارسه پاسارگاد و یونسکو برگزار گردید، از حمایت مالی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صندوق میراث جهانی یونسکو و همکاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان فارس بهره‌برده است. در این کارگاه ۶۰ شرکت‌کننده از ۸ کشور به نمایندگی از موسسات دولتی و انجمن‌های دولتی و غیردولتی از جمله ایکوموس، یونسکو، دانشگاه‌ها، مقامات محلی و مدیران محوطه‌های میراث جهانی حضور داشتند. در نتیجه حضور فعال متخصصان داخلی و خارجی، بویژه مدیران پایگاه‌های میراث فرهنگی و گردشگری ایران، گفتمان‌های بسیار غنی انجام گردید.

شرکت‌کنندگان در این کارگاه پیرامون موضوعات زیر به بحث پرداختند:

- تعیین حریم‌های حفاظتی منظرهای فرهنگی میراث جهانی بر اساس ارزیابی ارزش‌های میراثی.
- مشارکت مردمی، ساز و کارهای مدیریت سستی در زمینه حفاظت از منظرهای فرهنگی.
- قانون‌گذاری، مالکیت اراضی، کاربری زمین و مدیریت منظرهای فرهنگی.
- ارائه مناسب (حساس به فرهنگ) و توسعه پایدار گردشگری منظرهای فرهنگی.